

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จากปริมาณผลผลิตน้ำมันดิบจากกลุ่มเกษตรกรที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่อย่างไรก็ตามปริมาณน้ำมันดิบที่ผลิตได้ยังคงไม่เพียงพอกับความต้องการในการบริโภค ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ระดับราคาของน้ำมันดิบมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยจะเห็นได้จากในปี 2541 ระดับราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้ ณ หน้าฟาร์ม เฉลี่ยเท่ากับ 10.66 บาท ในปี 2542 ขายได้เฉลี่ย 10.93 บาท ในปี 2543 ราคาขายได้เฉลี่ยเท่ากับ 11.13 บาท และในปี 2544 ราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรสามารถขายได้ อยู่ที่ระดับราคา 12.50 บาท โดยมีอัตราการผลิตน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละร้อยละ 6.6 (ตารางที่ 1.1)

ตารางที่1.1 ระดับราคาเฉลี่ยของน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้หน้าฟาร์ม

ปี พ.ศ.	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/ลิตร)
2541	10.66
2542	10.93
2543	11.13
2544-ปัจจุบัน	12.50

ที่มา : กรมปศุสัตว์

ประเทศไทยมีการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมต่างๆในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก โดยมักจะนำเข้ามาในรูปของนมผง ในปี 2543 มีการนำเข้านมผงขาดมันเนย 53,024 ตัน คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 3,661 ล้านบาท และนำเข้าผลิตภัณฑ์นมอื่นๆ 161,423 ตัน มูลค่าเท่ากับ 10,017 ล้านบาท สินค้านมและผลิตภัณฑ์นม ที่ประเทศไทยต้องนำเข้าได้แก่ นมผงขาดมันเนย นมผงเลี้ยงทารกและนมผงธรรมดา หางเนย เนยและไขมันเนย รวมทั้งนมเปรี้ยวและโยเกิร์ต

สำหรับด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์นม ประเทศไทยมีการส่งออกอยู่หลายชนิดโดยส่วนมากจะเป็นการ Re-export สินค้าส่งออก โดยสินค้าที่ส่งออกส่วนมากจะเป็นในรูปแบบครีมหรือนมผงทารก

ในรูปของเหลวหรือชิ้นเติมน้ำตาล เนยที่ได้จากนม นมข้นหวาน เป็นต้น โดยการส่งออกไปในกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์เป็นสำคัญ ในปี 2543 มีปริมาณการส่งออกถึง 43,616 ตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 1,444 ล้านบาท

นอกจากนี้เพื่อให้เป็นไปตามพันธะผูกพันตามข้อตกลงทางการค้ากับ WTO โดยการปรับตัวเพื่อรองรับกับการเปิดเสรีทางการค้าในอนาคตซึ่งมีระยะเวลาการปรับตัว 10 ปี (พ.ศ.2538-พ.ศ.2547) โดยเฉพาะในเรื่องของโควตาและอัตราภาษีในโควตาและนอกโควตา

การประเมินศักยภาพด้านราคาและการดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์นมจะเน้นด้านต้นทุนในการผลิตนํ้านมดิบซึ่งในต่างประเทศให้ความสำคัญอย่างมากเพราะจะมีผลกระทบต่อเนื่องต่อการผลิตผลิตภัณฑ์นมแปรรูปอื่นๆตามมาในกลุ่มประเทศเช่น ประชาคมยุโรปมีการควบคุมโควตาการผลิต ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีการผลิตปริมาณนํ้านมดิบล้นตลาด การบริหารธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นํ้านมดิบส่วนใหญ่จะดำเนินในรูปสหกรณ์โคนม ซึ่งสมาชิกทุกคนที่เป็นเกษตรกรนำนํ้านมดิบมาขายที่สหกรณ์เพื่อที่สหกรณ์จะได้รวบรวมเพื่อส่งขายต่อโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

ต้นทุนในการทำฟาร์มโคนมประกอบด้วยส่วนประกอบต่างๆ เช่น ต้นทุนในการจัดหาวัว พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ การผลิตอาหารหยาบและอาหารสำเร็จรูปเพื่อเลี้ยงวัว ฝ่ายการสัตวบาล และการจัดการฟาร์ม เป็นต้น การบริหารต้นทุนอาจใช้ศูนย์ต้นทุน(Cost center)ในการจัดการต้นทุนการผลิตในแต่ละวัตถุประสงค์ สิ่งที่ต้องแยกจากต้นทุนของฟาร์ม คือ รายได้และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของเกษตรกรรวมถึงครอบครัว เช่น ค่าที่พักอาศัย ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมา มักจะไม่แยกออกจากกัน โดยเฉพาะการเกษตรของประเทศที่กำลังพัฒนา

ปัจจัยสำคัญที่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการจะต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องคือการคิดต้นทุนการผลิตนํ้านมดิบ ต้นทุนการผลิตโดยทั่วไปจะประกอบด้วย วัตถุดิบและวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายในการผลิต สำหรับผลิตผลทางการเกษตร ต้นทุนผลิตเริ่มจากการลงทุนที่ดิน โรงเรือน คอกปศุสัตว์ อุปกรณ์ การซื้อพ่อแม่พันธุ์ การเพาะเลี้ยง การให้อาหารดูแลบำรุงรักษา ค่าขนส่ง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อให้มีผลิตผลที่พร้อมจะขายได้ เมื่อผู้ประกอบการเข้าใจในส่วนประกอบของต้นทุน ทำให้สามารถจัดการบริหารทางด้านราคา ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การตัดสินใจในการผลิตหรือไม่ผลิต การกำหนดนโยบายการดำเนินงาน การตั้งราคา การตลาด การลงทุน การขยายกิจการ และการรวมตัวในกลุ่มผู้ผลิตแหล่งต่างๆ เป็นต้น ในต่างประเทศต้นทุนการผลิตนํ้านมดิบได้มีการคำนวณและเผยแพร่อย่างกว้างขวางเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ผลิต โดยเฉพาะเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของต้นทุนน้ำมันดิบจากแหล่งผลิตคือเกษตรกรฟาร์มโคนมและสหกรณ์โคนมในประเทศไทย
2. เพื่อนำโครงสร้างต้นทุนที่ได้มาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการพิจารณาและตัดสินใจทางการผลิต เช่น การวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การตั้งราคาและการเจรจาต่อรองทางการตลาดในอนาคต เป็นต้น
3. เพื่อพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการคำนวณต้นทุนน้ำมันดิบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถทราบโครงสร้างต้นทุนน้ำมันดิบพื้นฐานในการผลิตนมของเกษตรกรในประเทศไทย
2. เป็นเครื่องมือแก่เกษตรกรไทยในการตัดสินใจผลิต จำหน่ายผลผลิตน้ำมันดิบ
3. เป็นเครื่องมือแก่สหกรณ์โคนมในประเทศไทยในการตัดสินใจรวบรวมผลผลิต จำหน่ายผลผลิตน้ำมันดิบทางด้านการตั้งราคา การเจรจาต่อรอง
4. เป็นข้อมูลให้เกษตรกรและฝ่ายบริหารสหกรณ์ในการวางแผนการผลิตและควบคุมการดำเนินงาน

หน่วยงานที่นำโครงการไปใช้ประโยชน์

1. เกษตรกรโคนมในประเทศไทย
2. สมาชิก และฝ่ายบริหารสหกรณ์โคนมในประเทศไทย
3. หน่วยงานราชการ สถาบันและองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการดำเนินงานของเกษตรกร โคนมทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามเกษตรกร ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาโครงสร้างของระบบการผลิตน้ำนมดิบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. ใช้เครื่องมือทางการบัญชี สถิติและคณิตศาสตร์ในการกำหนดโครงสร้างต้นทุนที่เหมาะสมภายใต้สิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
5. พัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการคำนวณต้นทุนน้ำนมดิบในระดับฟาร์มโคนมโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากการบัญชีครัวเรือน
6. ทดลองนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ไปใช้ในการคำนวณต้นทุนน้ำนมดิบ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกร โคนมในแต่ละภูมิภาคทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบต่อ โครงสร้างของต้นทุนในแต่ละขั้นตอนของการผลิตทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. วิเคราะห์โครงสร้างของต้นทุนการผลิตเพื่อเป็นรูปแบบมาตรฐานตามปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องโดยจัดทำโปรแกรมซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในการคำนวณ
4. นำโครงสร้างต้นทุนการผลิตที่เป็นซอฟต์แวร์ไปใช้ในการคำนวณ

คำสำคัญ

ต้นทุนการผลิต (Cost of production) หมายถึง ส่วนประกอบที่ทำให้เกิดผลผลิตซึ่งโดยทั่วไปจะประกอบด้วย วัตถุดิบและวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายในการผลิต

ต้นทุนผันแปร (Variable cost) หมายถึงต้นทุนการผลิตที่ผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตหรือปัจจัยการผลิตอื่น เช่น ตามจำนวนหน่วยที่ผลิต ตามจำนวนชั่วโมงการผลิต เป็นต้น

ต้นทุนคงที่ (Fixed cost) หมายถึงต้นทุนการผลิตที่มีลักษณะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต หรือปัจจัยการผลิตอื่น ตัวอย่างของต้นทุนคงที่เช่น ค่าเสื่อมราคาอาคาร และอุปกรณ์ ค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

ศูนย์ต้นทุน (Cost centers) หมายถึงวงจรการผลิตที่แบ่งการบริหารตามหน่วยงานการผลิตที่สำคัญ หน่วยงานหรือศูนย์การผลิตที่สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการผลิตที่มีปัจจัยการผลิตบางส่วนสามารถแยกออกจากปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานอื่นได้ชัดเจนและเป็นอิสระ